Vlaams Parlement

vergadering **C21 – OND3**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 11 oktober 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de veroordeling van de Vlaamse Gemeenschap voor discriminatie van dove leerlingen en de gevolgen hiervan voor de beslissing om het leerzorgkader niet in te voeren
- 2849 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het arrest van het hof van beroep in Gent over het tekort aan doventolkuren
- 2853 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de tolkuren van dove leerlingen in het gewoon onderwijs
- 70 (2011-2012) 3

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gevoel bij leerkrachten van een daling van de kwaliteit van het onderwijs
- 2706 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de daling van het Vlaamse onderwijsniveau en de toenemende werkdruk in het onderwijs
- 2712 (2010-2011)
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de onderwijsenquête van Het Nieuwsblad
- 2756 (2010-2011) 10

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over draagbare computers en multimedia op school
- 2762 (2010-2011) 19

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het aantal uitgesloten leerlingen
- 2787 (2010-2011) 21

Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het capaciteitsprobleem in de gemeenteschool van Kraainem
- 2814 (2010-2011) 24

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de zwartescholenvlucht
- 2874 (2010-2011) 26

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de veroordeling van de Vlaamse Gemeenschap voor discriminatie van dove leerlingen en de gevolgen hiervan voor de beslissing om het leerzorgkader niet in te voeren
- 2849 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het arrest van het hof van beroep in Gent over het tekort aan doventolkuren
- 2853 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de tolkuren van dove leerlingen in het gewoon onderwijs
- 70 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat over de veroordeling van de Vlaamse Gemeenschap voor discriminatie van dove leerlingen. Opmerkingen over de gevolgen hiervan voor de beslissing om het leerzorgkader niet in te voeren, laat ik dus achterwege. Op 14 september 2011 werd de Vlaamse Gemeenschap in beroep schuldig bevonden voor discriminatie omdat te weinig tolkuren werden toegekend aan scholieren met een auditieve beperking. Het aangeboden pakket tolkenuren voor de scholieren was onvoldoende groot. Het uitzicht op een diploma en daarmee ook de kansen van die leerlingen op de arbeidsmarkt werden daardoor bezwaard. Bovendien moesten de leerlingen grote delen van hun schooltijd zonder communicatie doorbrengen, wat als kwetsend werd ervaren. De situatie werd door het hof van beroep opgevat als een weigering van redelijke aanpassing, en dit is volgens het Gelijkekansendecreet van 2008 met discriminatie gelijkgesteld.

De Vlaamse overheid argumenteerde dat niet kon worden voldaan aan de eis van de ouders omdat er onvoldoende tolken beschikbaar zouden zijn om voor alle leerlingen in tolkuren te voorzien. Het hof oordeelde dat er niet zozeer sprake is van een tekort aan tolken, maar wel van een slechte omkadering, waardoor het uitoefenen van dit beroep wordt bemoeilijkt. Volgens het hof is het een plicht van de overheid om de omkadering en het statuut zo aan te wenden dat de beschikbare tolken aan de vraag kunnen tegemoetkomen.

In een brief van de minister werd een gelijkaardig argument gebruikt om het leerzorgkader, met zijn doorgedreven en uitgewerkt recht op inclusief onderwijs, nog voor de eindmeet te doen sneuvelen. Er zou ook daarvoor geen draagvlak in de onderwijssector bestaan. In 2009 werd het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap geratificeerd. Dat verdrag draagt de ondertekenende staten op om het principe van inclusief onderwijs aan te nemen.

Volgens juristen gebiedt de logica van het recente arrest van het hof van beroep van Gent te stellen dat de overheid het draagvlak niet als excuus mag gebruiken om verplichtingen naast zich neer te leggen. Het is integendeel de taak van de overheid om een draagvlak te creëren, bijvoorbeeld door het herbekijken van het financieringsmodel.

Minister, bent u het eens met de vaststelling dat de uitspraak van het hof van beroep het recht op redelijke aanpassing voor het volgen van inclusief onderwijs ondersteunt en de overheid aanzet om de gepaste maatregelen te nemen? Ziet u de tegenstelling tussen deze uitspraak van het hof van beroep en de beslissing om tot nader order geen decreet over de leerzorg uit te vaardigen? Vreest u niet dat de uitspraak van het hof van beroep een precedent is voor nieuwe discriminatieklachten? Andere vraagstellers zullen daar meer specifieke vragen aan toevoegen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, minister, collega's, ook ik wil een vraag stellen over het arrest over het tekort aan doventolkuren van het hof van beroep van Gent. In Vlaanderen heeft ongeveer een half miljoen mensen een auditieve beperking. Ongeveer 6.000 mensen zijn doof of zwaar slechthorend van bij de geboorte of kort daarna. Vlaanderen telt verschillende doveninstituten, met peutergroepen, basisscholen en opleidingen secundair onderwijs. De groep kinderen met een auditieve handicap is zeer klein. Daarom is er in de dovenscholen weinig keuze aan opleidingen. Deze scholen leveren ook geen diploma's af, waardoor doorstroming naar het hoger onderwijs moeilijk of onmogelijk is.

Daarom gaan leerlingen met een auditieve beperking reeds vanaf de basisschool en nog meer vanaf de secundaire school naar het gewoon onderwijs. Ze krijgen hierbij ondersteuning van de dovenschool en van tolken Vlaamse Gebarentaal. Het aantal doventolkuren waarop deze leerlingen met een auditieve beperking tijdens de lesuren een beroep kunnen doen, is echter beperkt. De Vlaamse overheid wijdt dit aan een tekort aan tolken.

In maart 2009 eisten vier ouderparen het recht op toegankelijk inclusief onderwijs voor hun dove kinderen. Zij dienden een klacht tegen de minister van Onderwijs in omdat hun kinderen in de middelbare school te weinig tolkuren zouden krijgen. Ze beriepen zich hierbij op het Gelijkekansendecreet. Dit decreet werd in 2008 goedgekeurd en verplicht zowel de overheid als privépersonen om redelijke aanpassingen te treffen ten bate van personen met een handicap.

In juli 2009 werd de Vlaamse Gemeenschap door de rechtbank van eerste aanleg van Gent veroordeeld voor discriminatie, wegens de weigering van redelijke aanpassingen in de vorm van voldoende tolkuren en een toereikende aanvraag- en toekenningsprocedure van de tolkuren. De Vlaamse Gemeenschap ging in beroep tegen deze veroordeling.

Inmiddels heeft de Vlaamse Regering beslist om, in afwachting van een invoering van leerzorg op langere termijn, een aantal dringende beleidsmaatregelen te nemen ten behoeve van kinderen met een specifieke onderwijsbehoefte. Specifiek voor leerlingen met een auditieve beperking heeft de Vlaamse Regering beslist haar engagementen met betrekking tot doventolkondersteuning, de verhoging van het aantal tolkuren, de verhoging van het uurloon en de vervoersonkosten van de tolken, alsook de vereenvoudiging van de administratieve procedure, de bemiddeling door het Vlaams Communicatieassistentiebureau voor Doven (CAB) en de betrokkenheid van ouders en leerlingen bij de aanwending van de uren, te vertalen naar concrete beleidsmaatregelen.

Het hof van beroep van Gent heeft recent geoordeeld dat de draagkracht van het Vlaamse onderwijs groot genoeg is om in voldoende tolkuren te voorzien en heeft de Vlaamse Gemeenschap veroordeeld tot het verhogen van het aantal doventolkuren voor drie leerlingen. De Vlaamse overheid krijgt vijf maanden om ervoor te zorgen dat de dove leerlingen in minimaal 70 procent van de lesuren worden bijgestaan door een tolk, op straffe van 250 euro per dag per kind. Verder moet de Vlaamse Gemeenschap de aanvraagprocedure voor tolkondersteuning aanpassen.

Minister, wat is uw reactie op het arrest van het hof van beroep in Gent? Welke concrete maatregelen zult u treffen om tegemoet te komen aan de verplichtingen die het arrest van het hof van beroep van Gent oplegt aan de Vlaamse Gemeenschap? Welke gevolgen heeft dit arrest voor de verdeling van de tolkenuren? Op welke termijn zult u uw engagementen met betrekking tot doventolkondersteuning omzetten naar concrete beleidsmaatregelen, zoals beslist werd op de ministerraad van 15 juli jongstleden? Wat zijn hierbij de budgettaire implicaties?

Voorzitter, het is geheel tegen mijn gewoonte in, maar het kan zijn dat ik niet aanwezig ben bij het antwoord van de minister. Dat is enkel te wijten aan het feit dat een voorstel van resolutie dat ik heb ingediend, vandaag ter toelichting voorligt in de commissie Welzijn. Men

zal me laten weten wanneer ik het voorstel van resolutie moet toelichten. Als ik er niet ben, is dat enkel om die reden. Dan zal ik zeker het verslag met de nodige aandacht nalezen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, ik wil graag eerst wat achtergrondinformatie geven met betrekking tot de vraag van mevrouw Jans. Er zijn inderdaad verschillende dovenscholen. Bijvoorbeeld in de dovenschool in Brugge en die in Sint-Lambrechts-Woluwe is de afdeling secundair onderwijs gesloten. Heel wat dove kinderen moeten wel naar het gewone onderwijs gaan. Dat wil ik meegeven als kader voor dit debat.

Op 7 september 2011 verwierp het hof van beroep van Gent het beroep dat u namens de Vlaamse Gemeenschap had ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg van Gent. De Gentse rechter in eerste aanleg had geoordeeld dat de Vlaamse overheid zich bezondigde aan discriminatie, ook omdat het Vlaams decreet op gelijke kansen en gelijke behandeling van 2008 zowel de publieke als de privésector verplicht om in redelijke aanpassingen te voorzien voor personen met een handicap. Meer specifiek stipuleerde de rechter dat dove leerlingen gedurende minstens 70 procent van de lestijd recht hebben op ondersteuning in Vlaamse Gebarentaal.

Het hof van beroep bevestigde dit vonnis en vond terecht dat de Vlaamse minister van Onderwijs een voorbeeldfunctie heeft en dat hij wat kon leren van het Nederlandse systeem waar al sinds 1990, 100 procent tolkondersteuning wordt gegeven tijdens de lessen. Het hof bepaalde bijkomend dat de opgelegde maatregelen moesten zijn uitgevoerd binnen de vijf maanden na de betekening van het arrest, op straffe van een dwangsom.

Daarnaast oordeelde het hof ook dat de Vlaamse overheid de leerlingen en hun ouders veel meer moeten betrekken bij de procedure die leidt tot de bepaling van het aantal tolkuren, aangezien elke individuele situatie anders is. Ook zou de huidige procedure te weinig rekening houden met de minimale vereisten inzake transparantie, objectiviteit en gelijkheid.

Minister, het zal u ongetwijfeld niet zijn ontgaan dat dit arrest een grote precedentswaarde heeft voor veel ouders van dove kinderen en bij uitbreiding van kinderen met een beperking.

Minister, u zult niet anders kunnen dan het arrest minstens voor de betrokken dove leerlingen uit te voeren. Hebt u hiervoor al de nodige stappen gezet, zo ja welke, en wat is de budgettaire impact?

Aangezien het fundamenteel oneerlijk is om enkel voor de hierboven genoemde leerlingen in minstens 70 procent van de lestijd tolkondersteuning te voorzien, is het nodig zo snel mogelijk een globaal plan van aanpak te ontwikkelen met uitrol op korte termijn om voor alle dove leerlingen, in het gewoon lager en secundair leerplichtonderwijs, het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs minstens in 70 procent van de lestijd tolkondersteuning te bieden. We hebben al veel te veel tijd verloren en het is de hoogste tijd om ook dove leerlingen gelijkwaardige onderwijskansen te bieden.

Heeft uw administratie reeds zicht op het totale aantal leerlingen in het lager en secundair onderwijs en het totale aantal benodigde tolkuren, uitgaande van minstens 70 procent van de lestijd, en het daarbij horende kostenplaatje? Idem voor het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Werd er reeds overleg gepleegd met de Beroepsvereniging Vlaamse Gebarentaal Tolken en het tolkbemiddelingsbureau CAB om het zogenaamde probleem van het tekort aan tolken aan te pakken?

Hoe zal de procedure voor de toekenning van het aantal tolkuren meer transparant worden gemaakt en meer geobjectiveerd? Hoe zult u hierbij structureel meer inspraak voor leerlingen en hun ouders organiseren, zoals gevraagd door het hof van beroep, zodat er een wisselwerking tussen ouders of leerlingen en de administratie mogelijk is?

Hebt u reeds zicht op de toename in overheadkosten van het CAB die de stijging in tolkuren onvermijdelijk met zich zal meebrengen?

Het engagement van de Vlaamse Regering – dat ze op zich heeft genomen na de ministerraad van 15 juli 2011 –, is zeker een begin. Ik ben heel nieuwsgierig naar de resultaten en de concrete uitvoering hiervan. Enkel een engagement tot inspanning zal niet voldoende zijn, want er is heel wat meer nodig. Ik ben zeer nieuwsgierig naar uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, drie commissieleden stellen hier een vraag over een zeer specifiek voorval. Ik ben vooral bezorgd om de toekomst, want dit is een eerste voorval waar we mee te maken hebben. Ik stel me de vraag hoeveel juridische procedures er nog zullen worden doorlopen met als resultaat dat de overheid verplicht zal zijn om op een andere manier te kijken naar mensen met een beperking en om een ander antwoord te bieden op de noden die mensen met een beperking hebben.

Minister, hoe zult u er de volgende jaren mee omgaan? Ik vrees dat er nieuwe procedures zullen komen en dat we verschillende uitspraken kunnen krijgen. We zullen er als overheid moeten op ingaan. Het is misschien belangrijk om er vandaag al bij stil te staan. Ik ben benieuwd hoe u er als minister tegenover staat.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, minister, collega's, ik zou me willen aansluiten bij de bekommernissen. Het is belangrijk dat de gehoorgestoorde kinderen goed onderwijs krijgen.

Eerlijk gezegd, heb ik geen goed idee waarover we spreken. Minister, ik weet niet of u er nu op kunt antwoorden. Over hoeveel kinderen gaat het? Wat moeten we ons daarbij voorstellen? Hoeveel uren zijn er nodig? Wat is het kostenplaatje? Ik merk dat alle collega's bereid zijn om middelen uit te trekken.

Is het denkbaar dat gebarentaal in een lerarenopleiding aan bod komt? Ik kan er me niet echt een beeld over vormen, maar het zou voor mij wel een interessante optie kunnen zijn om dat te overwegen. Uiteraard moeten niet alle mensen gebarentaal aanleren, maar enkel de leerkrachten die dit willen. Dit zijn enkele praktische bedenkingen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, nadat ik op de hoogte gesteld ben van het arrest, heb ik mijn medewerkers onmiddellijk de opdracht gegeven om een grondige analyse voor te bereiden van de consequenties ervan.

Het arrest van het hof van beroep te Gent werd nog niet betekend. Volgens dat arrest begint de termijn van vijf maanden waarover de Vlaamse Gemeenschap beschikt om een tolkuren-pakket Vlaamse Gebarentaal toe te kennen aan elk van de eisende partijen van minimum 70 procent tolkondersteuning op schooljaarbasis – onder verbeurte van een dwangsom van 250 euro per dag vertraging –, te lopen vanaf de betekening van het bestreden arrest. Ik ben echter niet van plan deze betekening af te wachten alvorens actie te ondernemen.

Er is al na de uitspraak van de rechtbank van eerste aanleg op mijn initiatief een overleg tussen verschillende beleidsdomeinen opgestart om alle aspecten van de doventolk-ondersteuning te analyseren en concrete actiepunten te formuleren. Een element daaruit was het geleidelijk optrekken van het aantal tolkuren in Onderwijs van 17.680 uren in 2010 tot 22.000 in 2014. Dit heeft ook dit schooljaar al geleid tot een stijging van het aantal toegekende uren. Bij de dringende maatregelen met betrekking tot het onderwijs aan kinderen met een beperking, is inderdaad opnieuw expliciet naar deze actiepunten verwezen.

We zijn momenteel volop bezig de impact van het arrest van het hof van beroep op die te ondernemen acties bekijken. We gaan daarbij – en dat wil ik benadrukken – uit van de gehele potentiële doelgroep en niet alleen van de leerlingen die nu bij het geding betrokken zijn.

Misschien moeten we wel bekijken of we daarbij prioriteit geven aan de leerlingen die nog leerplichtig zijn, en dus aan de leerlingen in het secundair onderwijs.

Uiteraard zijn er eerste inschattingen van de impact van dit arrest, ook financieel, maar die moeten nog verder worden uitgekristalliseerd. Het blijven op dit moment simulaties. Bovendien vragen niet alle leerlingen vandaag voor 70 procent van de lestijd ondersteuning. Is dat omdat zij vinden dat de pot te verdelen uren toch te beperkt is, of geeft dit hun reële nood aan ondersteuning weer? Dat is een vraag. We zullen op korte termijn uitkomsten bespreken met alle stakeholders, in eerste instantie met de betrokken partijen uit de rechtszaak, Fevlado (Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties), de beroepsvereniging Vlaamse Gebarentaal Tolken en het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven (CAB).

De aanvraag- en toekenningsprocedure was het afgelopen werkjaar mee voorwerp van de analyse met de verschillende beleidsdomeinen. Er werden al een aantal vereenvoudigingen aangebracht aan de procedure. Ik wil de inspraakmogelijkheden in de toekomst uitbreiden, maar we moeten ons er wel van bewust zijn dat meer maatwerk soms in tegenspraak is met een eenvoudige, objectieve en transparante toekenningsprocedure. Ik wil daarom in eerste instantie met het CAB bekijken hoe we de inspraak bij de invulling van de uren kunnen vergroten. Daartoe zullen we de overeenkomst met het CAB in haar geheel moeten herbekijken.

Ik heb het CAB ook gevraagd een inschatting te maken van het potentiële aanbod aan tolken op de arbeidsmarkt. In de vragen en in het arrest van het hof wordt verwezen naar de situatie in Nederland. Volgens de informatie waarover ik beschik, blijkt ook in Nederland een groot tekort aan tolken, waardoor de beloofde 100 procent ondersteuning in de praktijk vaak dode letter blijft bij gebrek aan invulling.

Het arrest van het Hof van Beroep is mede gebaseerd op artikel 19 van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid. Er zullen in de toekomst altijd arresten en uitspraken van rechtbanken zijn. De dag dat dit parlement het verdrag heeft geratificeerd, was de dag dat u die weg naar de rechtbank hebt geopend, al dan niet met een decreet voor leerzorg. Elke regeling die wordt gemaakt, zal altijd het voorwerp uitmaken van gerechtelijke uitspraken. Er is mogelijkerwijze wel een precedentswaarde, dat wil ik niet ontkennen. Ik wil er echter op wijzen dat er rechters zijn die een andere beslissing hebben genomen. Bovendien heeft de rechter in de recente uitspraak ook duidelijk rekening gehouden met de specifieke context van de doven in ons onderwijs, en kan de uitspraak dus niet zomaar toegepast worden op andere groepen. In het kader van het debat over de leerzorg zullen we hoe dan ook maatregelen nemen, ook inzake de omschrijving van redelijke aanpassingen binnen het onderwijs.

Of men nu al dan niet een decretaal kader uitwerkt, in beide gevallen zullen er altijd rechters aan te pas komen. Dat is ons lot voor de komende jaren.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik ben teleurgesteld dat uw antwoord zo nietszeggend is. Ik heb zelf ook mijn huiswerk gemaakt op basis van de gekende cijfers. Daar wil ik echter niet over doorgaan, want cijfers zijn natuurlijk cijfers waarover men kan blijven discussiëren.

Toch wil ik een aantal punten vermelden. Wij zaten inderdaad te wachten op een vereenvoudigde procedure. Wat de inspraak betreft, hebt u het over meer maatwerk, wat betekent dat de procedures iets complexer kunnen worden. Dat hangt van uzelf af. Als u uitgaat van minstens 70 procent tolkondersteuning als een redelijke aanpassing voor dove en slechthorende leerlingen zodat zij het onderwijs volledig kunnen volgen, kan het vrij simpel worden gehouden. We gaan uit van 100 procent ondersteuning. Dat geldt in principe voor iedereen. In dat geval is het heel eenvoudig. Als u het dan moeilijk wilt maken, dan doet u dat maar. Dat is uw verantwoordelijkheid.

In Nederland, Zweden, Denemarken en in de Verenigde Staten krijgen deze leerlingen al jaren 100 procent ondersteuning aangeboden. Ik was in 1987 uitwisselingsstudent in de VS, en toen al kregen dove leerlingen 100 procent tolkenondersteuning. Hier gaan we nog even discussiëren over de vraag of kinderen 70 of 100 procent moeten aanvragen en of dat niet te veel is. Dat is echter niet de vraag. Die kinderen kunnen nu slechts vragen wat ze krijgen. Dat is beperkt omdat ze weten dat ze toch niet meer kunnen krijgen. Dat is de realiteit. We moeten de fout niet bij hen leggen want dan word ik een beetje kwaad. U kunt dan zeggen dat sommigen niet zo veel vragen, dat 70 procent misschien overdreven is. Dit dateert nog van de periode met toenmalig minister Vanderpoorten. We moeten echter ernstig blijven. Als minister moet u vooruitzien en plannen.

Ik wil het ook hebben over het tolkentekort. In Nederland is er 100 procent ondersteuning in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en het universitair onderwijs. Ik wil graag weten hoeveel tolken daar bezig zijn en dan de vergelijking maken met Vlaanderen. Als we dan toch over cijfers bezig zijn, kunnen we die ook eens op tafel gooien. Dan weten we pas wat er precies te vergelijken valt.

U hebt geen beroep aangetekend tegen het vonnis van de rechter in Leuven. Het was wel een positieve beslissing, maar dan iets genuanceerder. In Gent was er heel duidelijk een positieve beslissing. Dat is selectief beroep aantekenen, en daar houd ik niet van. De overheid moet objectief en neutraal zijn. Ik kijk met veel nieuwsgierigheid uit naar de concrete maatregelen. Er moet een uitbreiding komen naar alle dove kinderen zodat zij van een gelijkwaardig onderwijs kunnen genieten. Door de jaren heen zijn we heel veel talenten kwijtgespeeld, en dat betreur ik ten zeerste.

Mevrouw Kathleen Helsen: U zegt dat de burgers de vrijheid hebben om naar de rechtbank te stappen. Het is wel zo dat mensen dat niet zullen doen indien zij vinden dat zij rechtvaardig worden behandeld. Het is dus de vraag of wij het recht op onderwijs en de gelijke kansen in het onderwijs garanderen. Krijgen alle kinderen gelijke kansen? Als wij daarin slagen of dat ideaal benaderen, dan wordt de kans kleiner dat mensen naar de rechtbank stappen.

Mevrouw Kathleen Deckx: Emoties spelen in dit dossier mee, en dat is terecht. Wij vragen allemaal dat de kinderen zo veel mogelijk worden ondersteund. Ik vrees wel dat dit nogal wat financiële middelen vergt. Is de Vlaamse Regering bereid om het nodige geld vrij te maken? De Vlaamse Regering heeft daarvoor alleszins mijn steun.

Minister Pascal Smet: Ik wil nog drie zaken zeggen. Mevrouw Stevens moet mijn antwoord eens lezen, misschien heb ik wat snel gepraat waardoor nuances verloren zijn gegaan.

Mevrouw Helga Stevens: Dat is helemaal niet het geval. U hebt niets gezegd.

Minister Pascal Smet: Ik wil u vragen mijn antwoord goed te lezen en ook eens met andere mensen hierover te praten – met mensen die u dierbaarder zijn dan ik dat ben. Voorts is het zo dat wij het arrest en de gevolgen ervan analyseren. Ook de financiële gevolgen voor de Vlaamse Regering bekijken wij. Wij overleggen met Fevlado, het CAB en de betrokkenen om na te gaan hoe wij aan de verzuchtingen kunnen tegemoetkomen. Als u mij morgen kunt garanderen dat er nieuw geld is gevonden voor deze dure operatie, dan kan dat voor mij. De meerderheid heeft afgesproken dat wij een antwoord moeten bieden aan de betrokkenen, maar ook dat wij dat moeten doen met respect voor onze financiële mogelijkheden. Ik houd mij in elk geval aan de afspraak.

Ik wil er nogmaals de aandacht op vestigen dat wij al maatregelen hebben genomen: de uren zijn opgetrokken van 17.000 naar 22.000. Dat is niet niks, en kost veel geld. Bovendien is er een probleem van beschikbaarheid van tolken. Wij moeten de situatie goed bekijken, en niet zomaar vergelijken met andere landen. Zo kunnen er over de vergelijking van de kwaliteit van het onderwijs bij ons en elders dikke boeken worden geschreven. Wij moeten voorzichtig omspringen met vergelijkingen in rechte en vergelijkingen in feite, en ook goed nagaan wat dat in de praktijk betekent. Ten slotte bevestig ik de verbintenis dat wij een redelijke

oplossing proberen te vinden, met respect voor de afspraken die de meerderheid heeft gemaakt. Mevrouw Stevens raad ik aan om alle letters van mijn antwoord te lezen, want ik heb niet de gewoonte om nietszeggende antwoorden te geven.

Mevrouw Helga Stevens: Ik ben blij dat de uren zijn opgetrokken van 17.000 naar 22.000. Maar het blijft peanuts. Ik berekende zelf dat er nood is aan minstens 80.000 tolkuren om helemaal aan de huidige vraag te voldoen. Wij zullen dus slechts aan een vierde van de behoeften kunnen voldoen. U zet een stap vooruit, dat is wel juist. Maar dat is ook alles. Ik neem akte van wat u zegt. Is het onderwijs in Nederland, Denemarken en Finland dan minderwaardig? Die mensen zullen heel blij zijn om dat te vernemen.

Wat wij vandaag investeren in onderwijs winnen wij later terug, want dan moeten wij minder uitkeringen, bijscholingen en dergelijke betalen. Dat is de keuze: op lange termijn denken of op korte termijn denken.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: U zegt weleens dat wij niet goed luisteren en uw woorden niet goed interpreteren, maar soms doet u uitspraken die echt voor verschillende interpretaties vatbaar zijn. U stelde dat op de dag dat het Vlaams Parlement het VN-verdrag heeft geratificeerd, het Vlaams Parlement de weg naar de rechtbank heeft geopend.

Minister Pascal Smet: Dat is toch gewoon een vaststelling? Wanneer het Vlaams Parlement een recht toekent dat voordien niet bestond, dan is het toch logisch dat burgers vinden dat zij daarop aanspraak kunnen maken en naar de rechtbank kunnen stappen? Dat heeft niets met rechtvaardigheid te maken. U kunt nu opnieuw gechoqueerd zijn, maar dat heeft er ook mee te maken dat te veel juristen op zoek zijn naar werk. Hoe meer juristen, hoe meer rechtszaken. Dat is een vaststelling. Onze samenleving is volop aan het ‘juridiseren’, ook in de onderwijssector.

Ik heb niet gezegd dat ik dat verkeerd vind. Ik zei dat omdat u de indruk wekte dat het arrest het gevolg is van het feit dat er geen leerzorgkader is. Wij zullen een wettelijk kader creëren over de redelijke aanpassing, in het raamwerk van de 22 maatregelen in Audit 22. Maar er zullen altijd mensen zijn die vinden dat zij niet krijgen waar zij recht op hebben en naar de rechtbank stappen. De dag dat u dat verdrag hebt geratificeerd, is de dag dat u dat recht hebt gecreëerd. Ik zei niets meer of niets minder. Dat is iets dat een eerstejaarsstudent rechten begrijpt.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: U hebt wel een invloed op het aantal burgers dat die stap zet.

Minister Pascal Smet: Wij zullen een kader scheppen, dankzij Audit 22. Hebt u gelezen wat wij in het kader van de leerzorg zullen doen? Wij zullen het concept ‘redelijke aanpassingen’ omschrijven.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voor u mij onderbrak, wou ik mijn redenering afmaken. Die omschrijving van ‘redelijke aanpassingen’ zal cruciaal zijn. Wij moeten af van de idee van draagkracht, en opschuiven naar redelijke aanpassingen. Dat is wat in het VN-verdrag ook staat. Maar wat hebt u gedaan? U hebt het Leerzorgdecreet in de koelkast gestopt omdat er onvoldoende draagkracht voor is.

Minister Pascal Smet: U begrijpt het niet. In deze Vlaamse Regering is afgesproken dat wij met Audit 22 het begrip ‘redelijke aanpassingen’ zullen proberen te omschrijven. Noteer evenwel dat het er niet toe doet of er een decreet Leerzorg is of dat die omschrijving in Audit 22 er is: mensen zullen altijd naar de rechtbank stappen. Zoals de voorzitter hier al zei – hij is professor rechten, ik heb rechten gestudeerd –: de essentie van ons rechtssysteem bestaat erin dat op het moment dat een recht wordt gecreëerd, mensen worden uitgenodigd om naar de rechtbank te stappen. U hebt gelijk dat een kader kan helpen om die beweging te stroomlijnen, maar ook dan zijn er altijd rechters die vinden dat zij het beter weten dan de wetgevende macht. Op basis van dat VN-verdrag zullen in de komende maanden en jaren mensen naar de rechtbank stappen.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: U kunt wel kiezen: de deur wagenwijd openzetten of ze op een kier duwen.

Minister Pascal Smet: Dat doen wij in Audit 22! Weet u wanneer dat wordt goedgekeurd?

Mevrouw Helga Stevens: Sorry, mensen stappen niet enkel op basis van het VN-verdrag naar de rechter, maar ook op basis van het Gelijkekansendecreet. Het Vlaams Parlement heeft dat zelf in 2008 goedgekeurd. De ratificatie van het VN-verdrag is belangrijk, want het vormt een morele leidraad. Maar ik kan het niet genoeg herhalen: op basis van het Gelijkekansendecreet heeft het hof van beroep een vonnis geveld. Dat is toch duidelijk?

Ik herinner mij nog zeer goed dat in de commissie Gelijke Kansen aan toenmalig minister Van Brempt is gezegd dat het decreet gevolgen zou hebben voor het onderwijs. Zij antwoordde toen dat dit te gelegener tijd zou worden opgelost. Wel, wij zijn nu zover. Het is een voorbeeld van slecht bestuur wanneer men niet vooruitkijkt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gevoel bij leerkrachten van een daling van de kwaliteit van het onderwijs
- 2706 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de daling van het Vlaamse onderwijsniveau en de toenemende werkdruk in het onderwijs
- 2712 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de onderwijsenquête van Het Nieuwsblad
- 2756 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, collega's, deze vraag is al een tijdje geleden ingediend, maar het onderwerp blijft actueel. Uit een grootschalige enquête van Het Nieuwsblad bij meer dan vijfduizend leerkrachten blijkt immers dat twee op de drie leraren vinden dat het onderwijsniveau in de klaslokalen aan het dalen is. Amper 10 procent van alle leraren vindt dat het niveau de afgelopen jaren is gestegen.

De resultaten van de jongste internationaal vergelijkende PISA-test (Programme for International Student Assessment), van 2009, tonen aan dat de niveaudaling in Vlaanderen niet groter is dan in andere toplanden zoals Finland. De situatie is dus niet zo dramatisch te noemen, maar de resultaten geven wel het gevoel weer dat er heerst op de werkvloer. En dat laatste is belangrijk.

Leerkrachten hebben het vandaag moeilijker om les te geven, want zij worden geconfronteerd met een veranderende samenleving die het jongeren steeds moeilijker maakt. Er zijn meer kinderen die opgroeien in een problematische thuissituatie of die thuis geen Nederlands spreken. Leerlingen hebben vandaag evenveel potentieel als hun voorgangers, maar moeten op een andere manier worden benaderd. Dat vergt veel zin voor creativiteit, vereist bijkomende taken van maatschappelijke aard en vraagt ook meer tijd. Het is blijkbaar niet evident om daarvoor in het lesurenpakket ruimte vrij te maken.

Het lerarenkorps maakt zich zorgen over het kennisniveau van de leerlingen. De laatste jaren is de nadruk steeds meer komen te liggen op vaardigheden. Ouders en leerlingen mogen – terecht – meer verwachten van het onderwijs, maar als die focus op de toepassing van de

kennis de basis van het onderwijs dreigt aan te tasten, mogen we het signaal van de leraren niet in de wind slaan. Wij namen kennis van de reactie van de minister, die een kleine mediastorm veroorzaakte. Hij heeft uitgesproken meningen over leerkrachten. Toch vind ik het belangrijk dat wij hier een sereen debat kunnen voeren.

Minister, welke conclusie trekt u uit de resultaten van deze grootschalige enquête? Bevestigen zij de bevindingen die u hebt opgedaan tijdens uw ontmoetingsdagen met leerkrachten van vorig jaar? Welke conclusies hebt u daaruit getrokken?

Wat zijn volgens u de redenen die dit gevoel van kwaliteitsdaling bij de leerkrachten in de hand werken? Bent u van plan om, naast de geplande hervorming van het secundair onderwijs, op korte termijn maatregelen te nemen?

Komt er ook een bevraging van de leerkrachten in het kader van de geplande hervorming van het secundair onderwijs?

Leerkrachten geven aan dat er eerder een spanningsveld dan een evenwicht is tussen het aanleren van vaardigheden en kennisverwerving. Ervaart u dat ook zo?

Zijn er de afgelopen jaren wijzigingen aan de leerplannen aangebracht? In welke mate leggen die meer het accent op het aanleren van vaardigheden enerzijds en op het verwerven van basiskennis anderzijds? Voorziet u, onafhankelijk van de resultaten van de enquête, in een aanpassing van de leerplannen? Zo ja, welke klemtonen worden daarbij gelegd?

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, meer dan twee op drie leraars vinden dat het Vlaamse onderwijs steeds minder kwaliteit biedt. Dat blijkt uit de enquête die door mevrouw De Knop is aangehaald.

Ook de vakbonden van de onderwijskoepels bevestigen volgens Het Nieuwsblad het gevoel van het leerkrachtenkorps. Zij vermoeden dat dit aanvoelen van kwaliteitsverlies veroorzaakt wordt door de verschuiving van de nadruk van kennis naar vaardigheden in de klas.

Als reactie op deze enquête ontkende de minister deze kwaliteitsdaling. Hij verwijst hierbij naar internationale vergelijkingen waarin het Vlaams onderwijs nog altijd goed scoort. Tevens wijst hij op de veranderde samenleving met meer migrantenkinderen die opgroeien in Nederlandsonkundige en sociaal moeilijke thuissituaties. De minister geeft hierbij een niet mis te verstane sneer aan het adres van de leerkrachten: “Een deel van het lerarenkorps heeft nog een te romantisch beeld van het onderwijs. Het onderwijs van de negentiende eeuw, met brave kindjes die alleen maar luisteren, komt helaas niet meer terug.”

Minister Pascal Smet: Ik heb gezegd “een deel”. Dat betekent: de overgrote meerderheid niet.

De heer Boudewijn Bouckaert: Driekwart is ook een deel.

Minister Pascal Smet: Ik weet dat redeneren voor sommigen al iets te veel is gevraagd. *(Gelach)*

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb u correct geciteerd, minister. Ik ben genuanceerd in mijn vraagstelling.

Minister Pascal Smet: Dat klopt. Maar ik sta scherp, hé!

De heer Boudewijn Bouckaert: Zo hebben we u het liefst.

Toch stelt ook Inge De Meyer van de Universiteit Gent, die de Vlaamse deelname aan de internationale PISA-test begeleidt, dit kwaliteitsverlies vast: “De resultaten van 2009 gaven aan dat het niveau daalt. Zo was Vlaanderen acht jaar geleden de top in wiskunde, nu zijn we voorbijgestoken door verschillende Aziatische landen.” Dat weten we uit veldervaring. De Meyer dramatiseert naar eigen zeggen de toestand evenwel niet “want de niveaudaling in Vlaanderen is niet meer uitgesproken dan in toplanden zoals Finland.”

Twee dagen later, op maandag 29 augustus, publiceerde Het Nieuwsblad een tweede enquête, die stelt dat de werkdruk van leraars de voorbije jaren fors is toegenomen en dat hierdoor bij de helft van de ondervraagden de jobtevredenheid daalt. Volgens de socialistische onderwijsvakbond Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) is dat te wijten aan de voortschrijdende bureaucratisering van het onderwijs: “Het vele papierwerk, de dossiers, het feit dat alles in het onderwijs tegenwoordig in statistieken en tabellen gezet moet worden, wordt gezien als ballast. Zo is het normaal dat het leuke van de baan, het lesgeven zelf, in de verdrukking komt”, dixit ACOD.

Bij nader toezien blijken de resultaten van deze twee enquêtes niet los van elkaar te staan, maar integendeel twee uitingen van een vastlopend onderwijsbeleid in Vlaanderen te zijn. Zo staat het Vlaamse onderwijsbeleid niet langer in het teken van de loutere overdracht van kennis en vaardigheden aan de leerlingen, maar vormt het steeds meer een instrument voor maatschappelijk beleid, zoals het realiseren van de sociale mix en dergelijke meer.

Ook moet het onderwijs meer de opvoedende taken van ouders overnemen. Een mooie illustratie hiervan vormt trouwens een ander persbericht, eveneens van maandag 29 augustus, met als titel ‘Lessen seksuele opvoeding voldoen niet aan noden tieners’. Hierin stellen de onderzoekers: “Inhoudelijk zou er meer aandacht geschonken mogen worden aan thema’s zoals aids, tienerzwangerschappen, abortus en gevoelens rond seksualiteit, en minder aan de klassieke thema’s zoals de bouw en de werking van voortplantingsorganen.” Dus zou de school meer aandacht moeten besteden aan de gevoelswereld van jongeren, en minder aan de kennisoverdracht. Ook bleek uit de bevraging dat meisjes over de thema’s liever met een externe persoon spreken, dan nog liefst een vrouw: “Die kan zich beter inleven in de leefwereld van de meisjes en deelt gelijklopende ervaringen op seksueel en reproductief gebied. Zo kan ze beter praten over menstruaties, voortplanting, zwangerschap en bevalling.” Hoe belangrijk dit ook is, men kan zich de vraag stellen of dit allemaal de taak is van de school en of dat niet de taak zou moeten zijn van moeder, oudere zus en tante.

Minister, in dit verband richt ik volgende vragen tot u. Moeten deze beide enquêtes, over de werklast en de daling van de kwaliteit, niet ernstig worden genomen in plaats van sommige deelnemers eraan af te doen als een stelletje reactionaire despoten die door een achterhaald 19e-eeuws beeld beïnvloed worden? Dat is een vraag over stijl.

Bent u niet van oordeel dat in plaats van polarisering ten opzichte van het lerarenkorps via een publieke belediging, het niet gepaster zou zijn de dialoog met het lerarenkorps te intensifiëren om de inhoudelijke voorbereiding van de aangekondigde hervormingen te verbeteren? Welke maatregelen overweegt u binnen afzienbare termijn te nemen om de steeds voortschrijdende bureaucratisering van het onderwijs een halt toe te roepen en zelfs om te keren?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, enkele weken geleden werden we geconfronteerd met de grote leerkrachtenquête, waarin aan de oppervlakte kwam dat de werkdruk is gestegen als gevolg van administratieve lasten. Nogal wat jonge leerkrachten vertrekken daardoor weer uit het onderwijs of overwegen een andere job, zo wordt gesteld. Daarbij komt dat heel wat leerkrachten onomwonden stellen dat ze het gevoel hebben dat het onderwijsniveau daalt en dat de kenniscomponent in het lesgeven de laatste jaren sterk achteruit is gegaan.

Minister, deze resultaten deden menig mens de wenkbrauwen fronsen – mij in elk geval. Ik vond het heel verontrustend dat dergelijke resultaten uit die enquête kwamen. Ik weet ook niet hoe die enquête precies is afgenomen. Is dat op een wetenschappelijke manier gebeurd? Hoe is dat gegaan? Vooraleer daar uitspraken over te doen, moeten we een zicht hebben op waar dat beeld vandaan komt en waar men naartoe wil.

Minister, u hebt geërgerd gereageerd op deze resultaten. Toch is het belangrijk dat er een aantal zaken rechtgezet of verduidelijkt worden. We moeten uiteraard verbeteren waar we

kunnen. Als bijvoorbeeld de werkdruk werkelijk is verhoogd, dan moet daarover nagedacht worden. Indien de resultaten van de leerlingen naar beneden gaan, dan moet daarover nagedacht worden.

Minister, hoe interpreteert u de resultaten van deze enquête? Welke lessen moeten daaruit getrokken worden? Kloppen de bevindingen met de gegevens waarover u beschikt? Welke cijfers dienen al dan niet geobjectiveerd te worden? Plant u maatregelen om de administratieve last van de leerkrachten te verminderen?

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Minister, de meeste vragen die ik had, zijn al gesteld. Toch heb ik een belangrijk aandachtspunt voor mezelf. In de enquête komt ook de rol van de ouders naar voren. 44 procent geeft aan dat de ouders te weinig begaan zijn met de opleiding van hun kinderen. Minister, hoe interpreteert u de resultaten over de rol van de ouders? Dat wordt nog eens bevestigd: 67 procent van de leerkrachten van het beroepssecundair onderwijs (bso) en het technisch secundair onderwijs (tso) gaat ermee akkoord dat de ouders niet de juiste houding aannemen tegenover de leerlingen. Welke maatregelen zult u nemen inzake ouderbetrokkenheid, aangezien het gaat over een heel groot aantal?

Sommigen stellen dat er te veel aandacht is gegaan naar gelijke onderwijskansen. Toch gaat 30 procent van de respondenten akkoord met de stelling dat het onderwijs te weinig rekening houdt met zwakkere leerlingen. Bij welke categorie van leerkrachten dat voornamelijk naar voren komt, is niet duidelijk. Hoe interpreteert u deze cijfers en welke maatregelen zult u in dat verband nemen?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik sluit me graag aan met drie korte bedenkingen.

Er is het debat van de kennis en de vaardigheden en van het niveau. Natuurlijk is het belangrijk dat er een basiskennis wordt meegegeven op school. Natuurlijk is het belangrijk dat er vaardigheden worden aangeleerd op school. Gelukkig is daar veel meer aandacht voor dan vroeger. Ik merk echter in contacten op het veld dat de slinger een beetje is doorgeslagen naar de kant van de vaardigheden.

Ik geef een voorbeeld. Als je een taalvak geeft, dan moet de evaluatie in zoveel procent quoteren op verschillende aspecten van de taal, waarbij de pure kennis minder dan de helft is. Soms is dat bijvoorbeeld 25 procent. Dat maakt het voor de leerkracht moeilijk om de leerlingen te stimuleren om die basiskennis te verwerven omdat ze toch kunnen slagen met een aantal andere zaken. Dat is volgens leerkrachten fundamenteel problematisch, omdat leerlingen in de eerste jaren van het secundair onderwijs kunnen slagen zonder de basiskennis te hebben verworven. Dat leidt dan tot problemen in de latere jaren. Die klacht heerst al lang. Wordt dat ergens objectief bekeken of besproken, en niet zomaar op basis van enquêtes van kranten?

Natuurlijk wordt het beste onderwijs gegeven door een leerkracht die zich volledig kan wijden aan de onderwijzende taak en zo weinig mogelijk administratie moet doen. Graag een extra stimulans om zo weinig mogelijk administratieve lasten, bijvoorbeeld via de niet-onderwijsgebonden regelgeving, te geven.

Ik wil de koppeling maken met het leerkrachtenloopbaandebat en de lerarenopleiding. Er is een grotere instroom van jongeren uit tso en bso in de lerarenopleiding. Als die leerkrachten voor een aso-klas komen, bijvoorbeeld in het derde jaar, kunnen ze daar niet altijd even goed hun mannetje staan. Wordt ook dat in rekening gebracht in het debat?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik was helemaal niet verrast door de resultaten van de enquête. Wat ik hoorde in het veld, was de perfecte weerspiegeling van wat in de enquête naar voren komt.

Mevrouw Deckx heeft het al gezegd: het is een enquête en het gaat over 'het aanvoelen van'. Toch is het een heel belangrijk signaal dat we niet onder de mat mogen vegen. Als de leraars dat zo aanvoelen, en er kunnen objectieve elementen van het PISA-onderzoek tegenover staan, dan is daar een probleem. De minister en de collega's hebben verscheidene redenen aangehaald. Een reden die ik niet heb gehoord, is de verkeerde studiekeuze van de leerlingen, waardoor de leraar het gevoel krijgt dat hij moet nivelleren of het beste moet halen uit de leerlingen. Dat kan dat gevoel nog aanscherpen.

Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Bouckaert over de werkdruk bij de leerkrachten. Die neemt inderdaad toe. Er zijn een aantal redenen voor gegeven, zoals de bureaucratisering en ouders die hun taken doorschuiven naar de leraars. Ik sluit me dus aan bij de vragen van de collega's. Minister, ik vind het wel een signaal dat absoluut niet onder de mat mag worden geveegd.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, geachte leden, de enquête dateert al van een tijdje geleden, maar ik ben toch blij dat ik een aantal dingen duidelijk kan stellen.

Ik was inderdaad, zoals een krant het schreef, "in mijn gat gebeten". We leven in een perceptiesamenleving. Ik erger me heel vaak aan die perceptiesamenleving omdat dat vaak een leugensamenleving is geworden. Men doet alsof iets zo is, maar daarom is dat niet noodzakelijkerwijze in werkelijkheid zo. De titel van die enquête was "De kwaliteit van het onderwijs in Vlaanderen daalt drastisch". Iedereen weet hoe mensen artikels lezen. Men leest de titel, in het beste geval kijkt men naar de foto, naar het titeltje onder de foto en men leest het artikel diagonaal. Wat bleef die dag in Vlaanderen hangen bij wie dat krantenartikel las? Dat de kwaliteit van het onderwijs in Vlaanderen drastisch daalt. Dat bleef hangen. Dat klopt niet.

Als minister kun je dan twee dingen doen. Je kunt zeggen dat je het begrepen hebt en dat het een belangrijk signaal is, en dan bevestig je een stelling waarvan je weet dat ze niet klopt. Je kunt ook als minister je verantwoordelijkheid nemen – wat ik in dezen gedaan heb – ook al moet je dan eventjes tegen de stroom ingaan en zeg je dat de stelling niet juist is. De kwaliteit van ons onderwijs daalt niet drastisch. Ik zeg dat niet, maar de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) – niet meteen een socialistische denktank – zegt dat we samen met Finland nog altijd de twee enige Europese landen of regio's zijn in de top tien.

Toen ik de PISA-resultaten heb voorgesteld – kijk het na in de kranten en in het verslag –, heb ik gezegd dat er wel knipperlichten zijn en dat we niet zelfgenoegzaam moeten zijn. Ik wil dus niet beweren dat alles rozengeur en maneschijn is. Maar stellen dat de kwaliteit van ons onderwijs drastisch achteruitgaat, klopt niet. Niet alleen de OESO, maar ook een VN-organisatie heeft duidelijk gesteld dat ons basisonderwijs en hoger onderwijs tot de wereldtop behoren.

Nu bestaat er misschien bij sommigen de neiging om te zeggen dat alles slecht moet gaan, maar ik behoor daar niet bij. Ik vind dat je ook als minister onpopulaire boodschappen moet durven brengen en dat je ook tegen mensen moet durven zeggen dat het niet klopt. Ik weet dat de heer van Rouveroij in een ander debat heeft gezegd: "Feelings are facts." Mijn hart sloeg toen wel eventjes dubbel. Als we gaan naar 'feelings are facts', krijgen we een 'wonderful society'. Voor mij is een 'feeling' geen 'fact'. Trouwens, elke bachelorstudent leert dat eerste indrukken meestal verkeerd zijn. Pas er dus maar heel sterk mee op.

Ik was in mijn gat gebeten omdat het niet klopte, maar ook omdat het een fundamentele belediging was voor alle leerkrachten. Ik redeneer nog eens even verder. Het waren vooral mannelijke leerkrachten ouder dan 55 jaar uit het secundair onderwijs die dat vonden. Ik was

boos, want je moet ook naar de methodologie van die enquête kijken. Ik heb mails gekregen van mensen die ik niet ken – geen socialisten – die me vertelden dat ze de gestelde vragen tendentieus vonden, dat ze de resultaten al konden voorspellen. Er werden vragen met een dubbele negatie gesteld, in een bepaalde richting waarvan je op voorhand heel duidelijk het resultaat wist. Mevrouw Deckx, voor mij had het geen wetenschappelijke waarde. Ik denk dat er al een professor is die spontaan heeft gezegd dat de gebruikte methodologie niet correct is.

Laat ons die enquête dus in een goed perspectief plaatsen. Ik was boos omdat het een belediging is voor alle leerkrachten. Als men zegt dat de kwaliteit van het onderwijs drastisch is gedaald, kan dat maar twee dingen betekenen: die van het basisonderwijs zijn knoeiers want ze leveren kinderen aan het secundair onderwijs die niet meekunnen, of de leerkrachten die ze beantwoord hebben, kunnen het zelf niet meer. Dat is de conclusie waartoe een normaal, redelijk, denkend mens zou komen. Ik vind dat een belediging voor de honderdduizenden leerkrachten in Vlaanderen, want ze doen wel goed hun werk.

Vandaar dat ik gereageerd heb – en ik weet wat ik gezegd heb, want ik weet ook uit welke hoek sommige kritieken komen. Ik kijk dan naar de objectieve feiten. De eindtermen zijn de afgelopen jaren strenger geworden, ook in het basisonderwijs. De overheid legt de lat dus niet lager maar hoger en soms vraagt het onderwijs om niet nog strenger te worden. We vragen dus meer van onze kinderen. We brengen de kwaliteit niet naar beneden. Wat er misschien wel veranderd is, is dat men minder ‘drilt’.

Het debat over kennis, vaardigheden en attitudes, dat sommigen opnieuw willen openen, is een voorbijgestreefd debat. Natuurlijk hebben kinderen kennis nodig en die krijgen ze ook in het onderwijs. Daarnaast hebben ze ook vaardigheden en attitudes nodig om in de samenleving te functioneren en vooral om met die kennis iets te kunnen doen. Het gaat niet om kennis of vaardigheden, het gaat om kennis en vaardigheden en attitudes. Sommigen hebben dat nog altijd niet verteerd. Ze vormen een kleine groep in het onderwijs en die heb ik dan ook heel duidelijk willen viseren.

Wil dat zeggen dat in het onderwijs alles rozengeur en maneschijn is? Neen, want dan zouden we geen tijd en energie steken in bijvoorbeeld de hervorming van het secundair onderwijs. De wereld is soms raar, want twee weken later stond in dezelfde krant dat ons onderwijs tot de wereldtop behoort, behalve het secundair onderwijs. Dat is wel de reden waarom we het secundair onderwijs willen hervormen. Daarom steken we daar ook heel veel tijd en energie in. Wellicht bedoelen die leerkrachten – en dat zal ik zeker niet ontkennen – dat de kennis van een bepaalde categorie van kinderen, om allerlei redenen, misschien wel achteruitgaat of minder is. Die kinderen hebben misschien andere kennis of andere vaardigheden. We zetten daarop in door de hervorming van het secundair onderwijs, door de negen proefprojecten in het basisonderwijs in Antwerpen, Brussel en Gent, door een betere afstemming van het secundair onderwijs op het hoger onderwijs.

Sinds die dag heb ik al heel veel scholen bezocht. Het was me trouwens ook al opgevallen in de reportage, maar de meesten zijn het dus wel met mij eens. Lokale directeurs, burgemeesters, leerkrachten zeiden me spontaan dat de kwaliteit in hun school niet gedaald was, dat ze erover waken dat die kwaliteit dezelfde blijft en dat ik gelijk had om het te zeggen. Ik moest het ook zeggen als verdediger van het onderwijs op dat moment.

Het is niet omdat de kwaliteit niet drastisch is gedaald, dat je je kop in het zand moet steken en dat je moet ontkennen dat er knipperlichten zijn, want er zijn knipperlichten. Voor sommige kinderen is dat de kennis van het Nederlands, vandaar de Talennota. Voor andere kinderen is dat de achterstand die ze van thuis meebrengen, voor andere kinderen zijn dat bepaalde codes die ze zich niet eigen hebben gemaakt. We moeten daar wel degelijk aan werken. Wellicht wilden vele van de leerkrachten zeggen dat de samenleving gewijzigd is.

Het is me ook opgevallen dat een leerkracht in Terzake zei dat de minister een uitspraak had gedaan – die men overigens nog een beetje verknipt had – die wat ongelukkig was, maar dat

hij identiek hetzelfde zei als ik, maar dan in andere woorden. Hij zei: als een leerkracht zich aanpast, weet hoe hij met kinderen moet omgaan, ze uitdaagt op een andere manier dan vroeger, dan lukt het wel. We moeten het onderwijs een belangrijke boodschap geven: de samenleving verandert en dat betekent dat ook de mensen in het onderwijs mee moeten veranderen. Dat is niet voor alle mensen in het onderwijs even gemakkelijk en dat moeten we ook durven erkennen. Als men wil dat het onderwijs mensen voorbereidt op een veranderende samenleving, dan moet het onderwijs zelf ook willen veranderen, want anders is er een ongelooflijk probleem en een ongelooflijke paradox.

Voorzitter, ik begrijp wat die leerkrachten wilden zeggen. Ik vond het alleen een belediging voor de honderdduizenden leerkrachten die hun best doen omdat uit geen enkel objectief element blijkt dat de kwaliteit van het onderwijs drastisch daalt. Er is wel een probleem met een bepaalde instroom van kinderen. Er zijn knipperlichten. De leerwinst die we met kinderen behalen, is niet altijd voldoende om de eindtermen te behalen. Daar moeten we wel een antwoord op geven.

Dat de werkdruk in het onderwijs gestegen is, zal ik niet ontkennen, dat is trouwens in alle beroepen zo. Dat geldt voor een parlementslid, voor een minister, voor een professor, voor een dokter, voor een kassierster, voor vele beroepen. In vergelijking met vroeger moeten we allemaal meer werken, ook de mensen in het onderwijs. We moeten er wel over waken dat de rek niet te ver gaat.

Aan de administratieve planlast wil ik iets doen, maar ik wil heel duidelijk stellen dat het niet het ministerie van Onderwijs is dat heel die planlast oplegt. De rectoren uit het hoger onderwijs hebben me onlangs nog een voorbeeld gegeven: de overheid schaft iets af en de volgende dag beslissen de universiteiten dat ze het opnieuw invoeren. Het is dus niet de overheid die het vraagt. Ik wil wel met de scholen nagaan hoe we de planlast kunnen verminderen. Als je een grote verantwoordelijkheid krijgt, moet je ook verantwoording afleggen, maar de vraag is hoe je omgaat met die verantwoording.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, ik begrijp dat u voor een deel wilt weerleggen of uitleggen wat u tijdens de zomer in de pers hebt gezegd. Blijkbaar hebt u gezegd dat “een deel van het lerarenkorps een nog te romantisch beeld heeft van het onderwijs”.

Minister Pascal Smet: Een deel. In de geschreven versie stond “een beperkt deel”. Dat betekent dus: de overgrote meerderheid niet.

Mevrouw Irina De Knop: “Het onderwijs van de 19e eeuw met brave kindjes die alleen maar luisteren.”

Minister Pascal Smet: Eigenlijk wou ik 20e eeuw zeggen, maar veel mensen denken dat we nu in de 20e eeuw leven, daarom heb ik gesproken over de 19e eeuw.

Mevrouw Irina De Knop: “Het onderwijs van de 19e eeuw met brave kindjes die alleen maar luisteren.”

Waarom herhaal ik het even? Minister, u vindt…

Minister Pascal Smet: Ontkent u dat?

Mevrouw Irina De Knop: Wacht. Ik vind het gewoon een beetje vreemd dat u zei dat u, om het onderwijs te beschermen of om aan te geven dat u het niet eens bent met de inhoud van dat artikel, deze reactie hebt gegeven. Dat begrijp ik niet zo goed. U had, denk ik, ook gewoon kunnen antwoorden dat deze studie niet klopt, dat u het er niet mee eens bent dat er een daling van de kwaliteit is en dan argumenten kunnen geven waarom u dat vindt. In de plaats daarvan hebt u gekozen voor een nogal offensieve strategie, waarbij u natuurlijk toch wel mensen hebt beledigd.

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, zal ik u even onderbreken? Ik heb dat allemaal gezegd, alleen heb ik wel drie minuten gesproken. Het probleem is dat men dat eruit haalt.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, dat weet ik ook wel.

Minister Pascal Smet: Men haalt het eruit omdat het misschien een mooie quote was. U kunt zeggen dat ik die quote niet had mogen geven. Maar ik heb ook gezegd dat "een beperkt deel van de leerkrachten (...)" en dat is ook zo. Men moet dat ook niet ontkennen. Het is ook zo. Als je bijvoorbeeld met de heer Feys spreekt, dan is dat ook zo.

Mevrouw Irina De Knop: Ik laat aan u wat u denkt zich als minister te kunnen permitteren. Ik moet die afweging ook dagelijks maken.

Waar ik wel op wil reageren, is op wat u zei over "feelings are facts", en dat dat een beetje fout was van onze fractieleider. Hij wil niet zozeer zeggen dat gevoelens gelijk zijn aan feiten, maar wel dat het een belangrijk signaal is. U kent het verhaal van het geel kanariepietje in de mijnen. Als het vogeltje flauwviel, dan was de zuurstof op en moest je heel snel naar boven gaan. Als er dus leerkrachten zijn die aangeven dat volgens hen de kwaliteit van het onderwijs daalt, dan is er iets aan de hand. Het is in elk geval een teken aan de wand.

Daarom had ik gehoopt dat u die tekens aan de wand in dat onderzoek wel zou zien en dat u ons vandaag zou vertellen wat u eventueel wel of niet zult doen om tegemoet te komen aan de kritiek van die leerkrachten. U hebt eigenlijk alleen maar de kritiek van die leerkrachten herhaald. U zegt dat het onderwijs moet veranderen, dat er knipperlichten zijn, dat er een probleem is met de instroom, dat de werkdruk is gestegen. Ik heb alleen niet gehoord wat u zelf op korte termijn denkt te doen, tenzij u zegt dat u op korte termijn niets gaat doen en dat u wacht op de hervorming van het secundair onderwijs. Ik heb niet concreet gehoord of u al dan niet denkt dat er actie moet worden ondernomen met betrekking tot de 'feelings' van die leerkrachten.

De heer Boudewijn Bouckaert: Wat de heer van Rouveroij zegt, "feelings are facts", is juist. 'Feelings' zijn gevoelens die een impact hebben op het handelen, ook wanneer de 'facts about the feelings' mis zijn. Wanneer de leerkrachten het verkeerd voorhebben, is dat een belangrijk signaal dat er bij het lerarenkorps een malaise heerst. In die zin vind ik het niet zo diplomatisch om daar op die manier op te reageren.

Ik wil het ook even hebben over die belediging voor de leerkrachten wanneer het gaat over een daling van de kwaliteit in het onderwijs. De kwaliteit van het onderwijs wordt niet alleen bepaald door de inzet van de leerkrachten maar ook door het kader waarin zij moeten werken, de programma's, de gebouwen, de instroom enzovoort. Dit is dus niet per se een belediging voor de leerkrachten.

Na die enquête is nog een aantal andere zaken gepubliceerd. Er was ook de studiedag van de Vlor. Verder was er het onderzoek naar de achteruitgang van het aantal mannelijke leerkrachten en de uitspraak dat de perceptie van de samenleving over de leerkrachten steeds oneigenlijker wordt. Leerkrachten worden, met alle respect voor paramedische beroepen, meer gepercipieerd als verplegers en verpleegsters. Dat komt door al die concentrische taken die rond leerkrachten worden geweven. Die malaise bij de leerkrachten moet worden aangepakt. De manier waarop u dat doet, lijkt me niet de meest aangewezen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, het stelt me gerust dat wordt gezegd dat deze enquête absoluut niet wetenschappelijk is. U hebt gelijk dat er bij de voorstelling van de PISA-gegevens duidelijk is gesteld dat we goed bezig zijn, maar dat we ook bezorgd moeten zijn. We proberen daar een oplossing voor te vinden.

Ik vind de manier waarop dit in de media is gekomen niet alleen een belediging voor de leerkrachten, ik vind dit vooral een belediging voor de studenten. Ik zou het niet fijn vinden

indien er over mij als student zou worden geschreven dat ik niet zo goed meer ben als de vorige generatie studenten. Ik vind het heel erg dat dat op die manier is gebeurd. Ik heb vastgesteld dat de studentenvereniging daar heel accuraat op gereageerd heeft. Ik hoop dat de leerkrachten de waarde van hun leerlingen juist inschatten en daar op de juiste manier mee omgaan. Er zijn ongetwijfeld problemen in het onderwijs, dat ontkent niemand, maar ik betreur heel erg dat de zaken zo negatief worden voorgesteld.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik dank u voor uw uitgebreide en doorleefde antwoord. Ik heb heel geboeid geluisterd en ik ben blij met uw antwoord. Daar zitten twee luiken in. Het is inderdaad geen wetenschappelijk onderzoek, maar het geeft een aanvoelen weer bij het lerarenkorps. Door uw antwoord ben ik gerustgesteld dat u dat niet onder de mat veegt. Leerkrachten leveren goed werken en zetten zich dagelijks in voor hun leerlingen en studenten. Ik ga dat zeker niet in twijfel trekken. Toch is er een aanvoelen, wat u knipperlichten noemt. Dat heeft te maken met de veranderende maatschappij, de instroom van verschillende leerlingen, leerlingen die een verkeerde keuze maken enzovoort. Daarbij komt dan nog die tweede enquête, waaruit blijkt dat leerkrachten zich overbevraagd voelen. Het gaat dan over de bureaucratisering en de planlast. U geeft echter aan dat u daar rekening mee houdt en daarmee bezig bent. Dat stelt me gerust.

U zegt op een bepaald moment dat leerkrachten mee moeten veranderen met de maatschappij. Dat zou weer zo'n quote kunnen zijn die verkeerd geïnterpreteerd kan worden. Ik veronderstel dat u bedoelt dat de maatschappij verandert en dat leerkrachten daar moeten kunnen op inspelen. Dat zou aan bod moeten komen in dat leerkrachtenloopbaandebat, want dat begint mijns inziens bij de opleiding van leerkrachten.

Leerkrachten willen het beste uit hun leerlingen halen. Zij voelen nu aan dat dat om verschillende redenen misschien niet kan. Het is aan ieder van ons om daaraan te werken.

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Ik had een antwoord verwacht op mijn vraag over de ouderbetrokkenheid. In hoeverre wordt rekening gehouden met de 30 procent zwakkere leerlingen? Een derde gaf aan dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met zwakkere leerlingen.

Minister Pascal Smet: Dat betekent dat twee derde vindt dat we dat dat niet zo is. Sommigen vinden dat er te veel rekening wordt gehouden met zwakkere leerlingen. Het is een genuanceerd verhaal, dat verschilt van school tot school. Ook ouderbetrokkenheid verschilt van school tot school. In sommige scholen loopt dat heel goed, in andere is dat minder. In sommige scholen wordt de betrokkenheid georganiseerd, in andere scholen gebeurt dat individueel. Het klopt wel dat de houding die sommige ouders aannemen ten opzichte van de school problematisch is in die zin dat opvoedkundige zaken naar de school worden doorverwezen. Ik heb in deze commissie al verschillende keren gezegd dat de eerste verantwoordelijken voor de opvoeding van kinderen de ouders zelf zijn. Ik heb het er ook met minister Vandeurzen over gehad dat we moeten evolueren naar een systeem waarbij opvoedingsondersteuning aan ouders wordt gegeven. Dit probleem overstijgt het onderwijs.

Mevrouw De Knop, natuurlijk moet de overheid structurele maatregelen nemen. Het gaat dan over het kader. In die zin ben ik het eens met de heer Bouckaert. In ons land organiseert de minister van Onderwijs de scholen en het onderwijs niet. Hij bepaalt wel het 'wat'. Daarbij is de lat de afgelopen jaar steeds hoger gelegd. Het 'hoe' is de verantwoordelijkheid en autonomie van de scholen. Ik ben bereid de regelgeving aan te passen indien die belemmerend zou werken. Ik verwijs naar de beslissing die we over de omkadering in het basisonderwijs hebben genomen, waarbij we ingaan op een gerechtvaardigde vraag. Bij de hervorming van het secundair onderwijs is dat hetzelfde. Ik heb het dan over de experimenten die in Brussel, Antwerpen en Gent zullen starten vanaf volgend schooljaar.

Wat die zin betreft, heb ik wel een antwoord gegeven. U hebt misschien de schriftelijke versie van mijn antwoord gezien. Zo niet, stuur ik die graag door.

En tot slot, ik ben een politicus en geen diplomaat.

De heer Boudewijn Bouckaert: Er zijn ook diplomatische politici.

Mevrouw Van Hecke heeft gereageerd op de vervrouwelijking van de leerkrachten. Daar opent zij een piste. We moeten de leerkrachten toeleiden naar hun corebusiness, met name leerkracht zijn. De andere bijkomende taken op sociaal, psychologisch en opvoedkundig vlak, moeten meer aan het ondersteunend personeel worden overgedragen. Dat kan veel van de malaise wegnemen. Ik heb dat ook gezien in de hervorming van Justitie die langzaam bezig is. Rechters worden daar gedeeltelijk ontlast via een systeem van referendarissen, procureurs, parketmagistraten. Daarvoor kunnen rechters zich concentreren op wat ze moeten doen, namelijk het nemen van beslissingen. Dat model moeten we ook stimuleren in het onderwijs. Dat zou heel wat malaise kunnen wegnemen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heef het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, u zegt dat u het ‘wat’ kunt bepalen en dat de scholen het ‘hoe’ moeten bepalen. De voorzitter reikt een aantal handgrepen aan om het scholen makkelijker te maken om aan dat ‘hoe’ te werken.

Het zou nuttig zijn een analyse over de vermeende werkdruk dan wel de werkelijke planlast te maken. Wanneer het bijvoorbeeld gaat over de inspectie, dan verneem ik van de inspecties zelf dat er nu veel meer wordt gecontroleerd op het formalistische. Zijn die documenten voorhanden? Is er een leerlingvolgsysteem? Blijkbaar wordt er heel veel gecontroleerd op de procedure. Om dat te kunnen nagaan, moeten scholen heel wat zaken vastleggen en schriftelijk notuleren. Dat zorgt voor een bepaalde werkdruk en legt een zekere planlast op. Wij hebben hier het Inspectiedecreet goedgekeurd. Misschien kunt u langs die weg wegen op de manier waarop scholen daar vandaag mee omgaan.

Minister, u zegt in uw betoog dat de discussie tussen vaardigheden en kennisverwerving wat achterhaald is. Zowel de socialistische onderwijsvakbond als mevrouw Van Hecke wijst erop dat dit een van de pijnpunten is. Wij zijn diegenen die waken over de eindtermen. Ik veronderstel dat de nadruk op die vaardigheden ook in de eindtermen naar voren komt. Misschien kunt u al beginnen bij datgene waar u wel een impact op hebt en evalueren of het evenwicht tussen vaardigheden en kennisverwerving voldoende aan bod komt. Naast de grote hervormingen zijn er volgens mij acties mogelijk op korte termijn die tegemoet kunnen komen aan de verzuchtingen van scholen en leerkrachten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over draagbare computers en multimedia op school
- 2762 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, vandaag zijn digitale toestellen als draagbare computers, beamers en smartboards niet meer weg te denken uit de schoolomgeving. Ook zijn er steeds meer secundaire en hogescholen waar de leerlingen verplicht een laptop moeten aanschaffen om de lessen te volgen. Ik denk bijvoorbeeld maar aan de provinciale hogeschool Limburg en het Sint-Andreaslyceum in Brugge.

Ik kan de schooldirecties van deze scholen volgen. Een laptop per student waarmee die zaken kan opzoeken, notities rechtstreeks kan intypen enzovoort, biedt tal van voordelen. Toch kan

deze aankoop voor veel gezinnen een streep door de rekening betekenen. De aanschaf van een dergelijke computer kan al gauw enkele honderden euro's kosten. Zeker voor een gezin met meerdere kinderen kan de prijs behoorlijk oplopen.

Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen wijst in een reactie op de maatregel die de Brugse school nam, op de mogelijke negatieve gevolgen. Zij verwachten dat het verplichte gebruik van de draagbare computers een financiële en sociale drempel zal creëren. Zij vrezen dat kinderen die huren, onderscheiden zullen worden van hen die een eigen toestel meebrengen, wat voor een stigma kan zorgen. Zij vragen dan ook dat de school allemaal dezelfde toestellen op dezelfde manier voor alle leerlingen beschikbaar stelt.

Het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs nuanceert. Het stelt dat door de groepsaankoop de prijs zeer laag wordt gehouden en dat andere kosten, zoals die van de rekenmachine, door het pc-gebruik wegvallen. Ook kan men in de betreffende school een beroep doen op een sociaal fonds. Toch kunnen we er niet omheen: deze methode van lesgeven zal meer de regel dan de uitzondering worden.

Minister, hoe staat u tegenover de methodiek dat elk kind een draagbare computer meeneemt naar school? Bent u een voorstander van deze lesmethode? Hoe reageert u op de kritiek van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen? Hoe kunnen we de kostprijs van de laptops, zeker voor ouders die het moeilijker hebben, beperken? Kan de overheid, eventueel in samenspraak met de koepels, groepsaankopen organiseren om de prijzen te drukken? Plant u dergelijke groepsaankopen?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit mij graag aan. Ook ik las dat leerlingen een laptop moesten aanschaffen. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen reageert dan. Onderwijs is duur. Ik ervaar dat zelf, want ik betaalde onlangs de gepeperde rekening voor mijn schoolgaande zoon. En die moet geen pc kopen! Uiteraard kunnen wij de evolutie niet keren. Ik ben wel nieuwsgierig naar uw antwoord op de vraag of groepsaankopen door de overheid de prijzen kunnen drukken.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, zoals u weet, voert de Vlaamse overheid al vele jaren een beleid om ICT in het Vlaamse onderwijs in te voeren. In september 2007 werden nieuwe eindtermen voor ICT in het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs ingevoerd, en sinds vorig schooljaar is ook mediawijsheid opgenomen in de vakoverschrijdende eindtermen secundair onderwijs. Er zijn dus een pak specifieke eindtermen met betrekking tot ICT en digitale media. Scholen worden dus verondersteld daaraan te werken. Maar hoe en met welke infrastructuur zij dat doen, beslist de school zelf. Dat behoort tot de pedagogische vrijheid. Een school kan er dus perfect voor kiezen om elke leerling met een eigen notebook uit te rusten.

Het kan uiteraard niet de bedoeling zijn om grote kosten op de ouders af te schuiven. In het basisonderwijs is daarvoor de maximumfactuur een belangrijk instrument. Vanzelfsprekend moeten scholen zich daaraan houden. In het secundair onderwijs gelden de beperkingen van de maximumfactuur niet. Er zijn geen initiatieven gepland om dergelijke kosten te beperken of om ze op een andere manier opvangen. Ik stel wel vast dat de meeste 'laptopscholen' – ook die waar de vraagsteller naar verwijst – huurformules hanteren of een fonds hebben voor kansarme ouders. Scholen gaan dus zelf wel op een correcte manier om met dat soort projecten.

In de periode 2006-2008 is er een laatste subsidieronde voor ICT-infrastructuur georganiseerd. Sindsdien stelt het beleid dat scholen met hun werkingsmiddelen hun infrastructuur moeten bekostigen. Het overheidsbeleid is er sinds enkele decennia op gericht om scholen meer autonomie te geven en hen te ondersteunen via werkingsmiddelen. Het aanbieden van zogenaamde gekleurde middelen gaat eigenlijk in tegen dat beleid.

Diverse onderzoeksprojecten hebben mij ook geleerd dat de verschillen tussen scholen – ook en met name op het vlak van ICT-infrastructuur – dermate groot zijn dat het heel moeilijk is om een overheidsingrijpen te organiseren. In de vorige beleidsperiode werd ervoor gekozen om de werkingsmiddelen te verhogen. Dat betekent evenwel niet dat wij niets kunnen ondernemen. In het kader van het ICT-beleid kunnen andere ondersteuningsinitiatieven worden genomen. Voor bepaalde software en internetdiensten werden raamovereenkomsten gesloten die de kosten voor scholen gevoelig doen dalen. Ik stel ook vast dat scholengemeenschappen groepsaankopen organiseren, om zo dankzij de schaalvergroting de aankoopprijzen te drukken. Groepsaankopen door de Vlaamse overheid van laptops of notebooks zijn op dit ogenblik niet gepland.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik weet hoe het zit met de middelen en ik weet ook dat scholengemeenschappen overgaan tot groepsaankopen. Toch blijft de aankoop van een laptop voor sommige leerlingen een probleem. Wij moeten nadenken hoe wij daaraan kunnen remediëren. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen stelt dat die aankopen in bepaalde gevallen leidt tot stigmatisering. Dat moeten wij zo veel mogelijk uitsluiten.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik sluit mij aan bij de beschouwing van mevrouw Deckx. Ik hoorde u zeggen dat de scholen zelf beslissen welke infrastructuur zij gebruiken, en hoe zij die aanwenden. U maakt ook geen plannen om dat globaal aan te pakken. Ik maak nu een zijsprongetje. Scholen kennen hun leerlingen het best, en zij pakken dat aan op het ritme van hun mogelijkheden. Maar misschien wordt de liefde voor ICT een beetje overschat. Denk maar aan de K.U.Leuven, waar studenten niet gelukkig waren omdat zij via de pc les moesten volgen. Afwisseling is in dat geval op zijn plaats.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het aantal uitgesloten leerlingen
- 2787 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, collega's, vorig schooljaar werden 2162 leerlingen na een tuchtprocedure van school gestuurd. Het jaar ervoor waren dat er 1531. Toen sprak men al van een recordaantal. Het aantal blijft dus toenemen. Op nauwelijks 4 jaar tijd zijn de cijfers verdubbeld. Tijdens de plenaire zitting van 4 mei 2011 werd de problematiek uitvoerig geschetst. Het gaat om jongeren met een mix van leer- en persoonlijke problemen. Zelden gaat het om één zwaarwichtig feit, bijvoorbeeld een geval van agressie tegen een leerkracht. Meestal gaat het om een opeenstapeling van feiten die er allemaal op neerkomen dat de leerling in kwestie lesgeven zo goed als onmogelijk maakt.

In het debat was er eensgezindheid over het onderwijsoverstijgende karakter van de problematiek. Ook Welzijn heeft een belangrijke rol te spelen. U kondigde aan overleg te plegen met minister Vandeurzen om de samenwerking tussen Welzijn en Onderwijs te bekijken. Daarnaast kondigde u een antispijbelplan aan, uitgebreid met een plan om antisociaal gedrag aan te pakken. Er zouden ook profielschetsen komen van die jongeren.

In uw antwoord op mijn actuele vraag nummer 275 hebt u de korte en lange time-outprojecten vermeld. Ik geloof ook dat die projecten nuttig zijn en voor een aantal jongeren de beste oplossing bieden. Wegens de wachtlijsten kan niet elke leerling die dat nodig heeft, een beroep doen op een time-outproject. U zou onderzoeken hoe er meer trajecten voor individuele jongeren zouden kunnen worden aangeboden.

De gevolgen van uitsluitingen zijn voor de Vlaamse samenleving te groot om niet in te grijpen. Ik denk dat u het met mij op dat punt eens zal zijn. Leerlingen die na 15 januari van school worden gestuurd, kunnen niet meer terecht in een andere school. Zo verliezen veel leerlingen al snel minstens een jaar en lopen ze een groter risico om zonder diploma de school te verlaten. De groep bedraagt nu al bijna 2200 leerlingen, goed voor twee grote scholen. Om te vermijden dat die leerlingen in de samenleving een vogel voor de kat worden, moeten dringend maatregelen worden genomen.

Minister, hebt u reeds overlegd met minister Vandeurzen? Indien ja, zijn er concrete mogelijkheden tot samenwerking? Indien neen, plant u alsnog dit overleg? Wanneer verwacht u de totstandkoming van het antispijbelplan? Wat is de stand van zaken wat betreft de profielschetsen? Hebt u al een beter zicht op het profiel van de uitgesloten leerlingen? Welke mogelijkheden ziet u om de individuele trajecten uit te breiden?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, ik heb over dit onderwerp een schriftelijke vraag ingediend. Ik vraag me af wat er met die 2162 leerlingen gebeurt. Weet u dat? Komen die in andere trajecten terecht? Halen die alsnog een diploma? Hoeveel van hen haalt geen diploma? Kunt u mij daarover meer vertellen, of wacht ik het antwoord op de schriftelijke vraag af?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik sluit mij graag aan, want het gaat over erg kwetsbare jongeren, die wij niet mogen opgeven. Ik lees dat die leerlingen na 15 januari niet meer in andere scholen terechtkunnen. Klopt dat? Volgens mijn informatie kan dat wel, maar kan men wel niet meer veranderen van studierichting. Dat zal het probleem wel niet oplossen, maar het is nuttig te weten of die informatie klopt.

In uw antwoord zult u het ongetwijfeld hebben over de taak van de ouders. Maar wat onderneemt men als er geen ouders als aanspreekpunt voorhanden zijn? Het is niet altijd duidelijk wie de ouders zijn, en waar zij verblijven. Ik ben een voorstander van een individueel traject voor deze jongeren. Maar hoe vat u de begeleiding ervan op? De vraag is groter dan het aanbod. En wat gebeurt er wanneer die jongere 18 wordt, zijn traject niet heeft doorlopen en zich niet op de arbeidsmarkt kan aanbieden? Op dat moment valt immers de leerplicht weg.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, ik heb overlegd met minister Vandeurzen en een vertegenwoordiging van de koepel van het vrij onderwijs. Daaruit bleek dat het belangrijk is om de krachten te bundelen. Onderwijs en Welzijn dienen voor de aanpak van deze groep jongeren inderdaad de handen in elkaar te slaan. Een aantal jongeren gaat nu immers van school naar school, zonder dat er echt iets aan de achterliggende redenen van de definitieve uitsluiting wordt gedaan. En voor deze groep is er vooral nood aan flexibele trajecten op maat, aan schoolvervangende programma’s op maat.

Op beleidsniveau hebben minister Vandeurzen en ik ons vorig schooljaar al geëngageerd om het leerrecht van alle jongeren – dus ook van deze groep – te garanderen. Momenteel worden in het kader van dit engagement de bestaande schoolvervangende onderwijsprogramma’s in kaart gebracht, zowel voor Onderwijs als voor Welzijn. We brengen de huidige doelgroepen, het bereik, de toegang, de kostprijs en de inbedding van deze programma’s in kaart, over de beide domeinen heen. Op die manier zien we welke hiaten er zijn en kunnen eventuele mogelijkheden tot uitbreiding verder worden bekeken. Eind deze maand moeten de resultaten van deze bevraging rond zijn, en zullen de resultaten worden besproken in de beleidsgroep waarin beide kabinetten en beide administraties vertegenwoordigd zijn.

Voorts wil ik in de nabije toekomst met de minister van Welzijn afspraken maken over gerichte opvoedingsondersteuning in het kader van de preventie van grensoverschrijdend gedrag. Het actieplan grensoverschrijdend gedrag op school zal in de loop van de komende weken worden gefinaliseerd. Ik noem dat het actieplan grensoverschrijdend gedrag omdat het over meer gaat dan enkel het tegengaan van spijbelen. De focus van het nieuwe actieplan wordt namelijk verbreed, van een actieplan zuiver gericht op spijbelen en absoluut schoolverzuim naar een actieplan grensoverschrijdend gedrag op school, waarvan spijbelen een onderdeel is.

In het kader van de jaarlijkse oproep voor beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek schoof ik in deze context twee thema's naar voren. In de eerste plaats vraag ik wetenschappelijk onderzoek over de oorzaken van spijbelen, over de profielen van spijbelsituaties en over mogelijke verklaringen voor de jaarlijkse toename van het aantal spijbelaars in Vlaanderen. Hierover dienden twee onderzoekers een aanvraag in. De definitieve toewijzing gebeurt half oktober.

Een tweede thema heeft betrekking op het tuchtbeleid in de Vlaamse basis- en secundaire scholen. Het doel is dat er wordt gezocht naar een gepaste aanpak en naar mogelijke verklaringen voor de jaarlijkse toename van de definitief uitgesloten leerlingen. Ik stel echter vast dat er voor dit laatste thema geen enkele onderzoeker intekende. We zullen met andere woorden opnieuw moeten bekijken hoe we een beter inzicht kunnen verwerven in het profiel van de leerlingen die in scholen worden uitgesloten.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik dank u voor het antwoord. Ik kan eruit opmaken dat u zich ook zorgen maakt. Elke leerling die wordt uitgesloten, is een gemis voor de samenleving. U hebt, zoals beloofd, overlegd met minister Vandeurzen. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat van daaruit de krachten van de twee ministers zullen worden gebundeld, stemt me tevreden.

U hebt een aantal onderzoeken aangekondigd, waar ik naar uitkijk. In januari zullen de nieuwe cijfers naar boven komen. Hopelijk hebben we tegen die tijd het resultaat van het onderzoek.

Ik denk dat we beter moeten kunnen nagaan wat juist de oorzaken zijn van het spijbelgedrag. Vanaf oktober zal daar een onderzoek naar worden gedaan. Het is belangrijk dat het tuchtbeleid samen kan worden bekeken met het spijbelgedrag. Spijbelgedrag en omgaan met jongeren en tucht, is een aspect van opvoeding. Men kan misschien in samenwerking met uw collega-minister dat aspect opnemen in het kader van opvoedingsondersteuning. Het gaat niet alleen over tuchtbeleid van leerkrachten, maar ook van ouders. Ook de ouders moeten we daarin betrekken. We moeten het probleem volgen en afwachten wat de samenwerking en de bundeling van de krachten zal opbrengen. Ik hoop dat dat tot positieve resultaten zal leiden. We zullen over een aantal maanden terugkomen met deze vraag.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik dank u voor het antwoord. U hebt een zeer belangrijk gegeven naar voren gebracht. De focus moet liggen op flexibele trajecten die het leren garanderen. Ik weet dat bij minister Vandeurzen de bezorgdheid voor die groep enorm leeft. Ik hoop dat wanneer het opzoekwerk en de vergelijkende studies klaar zijn, en wanneer de profielschetsen bekend zijn, er dan ook voor alle verschillende profielen een oplossing kan komen. Ik weet nu dat er heel wat mensen binnen het onderwijs worden gehouden die men eigenlijk met een tuchtprocedure wenst buiten te zetten, maar dat men het niet doet en hen behoudt om erger op straat en elders te voorkomen. Er is nu eenmaal een pak mensen dat niet het juiste profiel heeft om te beantwoorden aan een bepaalde begeleiding. Als de schetsen er zijn, zullen we moeten bijsturen om voor iedereen het leren te kunnen garanderen.

Wat betreft de opvoedingsondersteuning is dat een schitterend idee, maar u zult zich moeten wapenen tegen het feit dat er studenten zijn waarbij je geen ouders kunt ondersteunen omdat

bijvoorbeeld de vader onbekend is en de moeder in een instelling verblijft. Dan zijn er geen ouders aanspreekbaar. Ook die groep is meer dan vertegenwoordigd bij deze jongeren. Ik hoop dat iedereen een plaats krijgt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het capaciteitsprobleem in de gemeenteschool van Kraainem
- 2814 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Voorzitter, minister, collega's, als de degelijkheid van een beleid kan worden afgemeten aan de zorg die men aan zijn uithoeken of zijn randgebieden besteedt, dan is deze vraag misschien wel op zijn plaats. Voorzitter, mijn dank om ze te aanvaarden, hoewel ze over een specifiek onderwijsprobleem gaat. Ook dank aan de collega's dat ik, naast de andere didactische en pedagogische vragen, ook deze vraag kan aanbrengen.

Mijn vraag betreft een capaciteitsprobleem in de gemeenteschool van Kraainem, waar in het eerste leerjaar op dit moment 35 leerlingen zitten in één klasgroep, wat duidelijk nefast is voor de kwaliteit van het onderwijs. De klas wordt niet gesplitst.

In feite telt de school 40 leerlingen te veel. De Nederlandstalige oppositieraadsleden in Kraainem hadden dit probleem zien aankomen en kaartten dit tevergeefs aan op de lokale gemeenteraad. Overigens kan dit capaciteitsprobleem snel worden opgelost. Het kinderdagverblijf 't Kraaiennestje is op dit moment immers gehuisvest in containers op het terrein van de school en verhuist binnenkort naar een nieuw gebouw. 't Kraaiennestje zou in principe moeten betalen om de containers te laten afbreken of wegnemen en wil ze dan ook graag aan de gemeente overlaten.

Het Franstalige gemeentebestuur weigert echter om deze containers over te nemen. Het doet dat uit protest omdat er volgens de faciliteitenregeling geen niet-Kraainemnaars naar de Franstalige gemeenteschool mogen gaan, terwijl dat in de Nederlandstalige gemeenteschool wel kan. Langs Franstalige kant vindt men dat oneerlijk en wijst men op het feit dat in de Franstalige school nog honderd plaatsen vrij zijn. Op zich is dat naast de kwestie, aangezien men als Nederlandstalig kind in een faciliteitengemeente sowieso terecht moet kunnen in een Nederlandstalige school.

Minister, ik vraag u niet om plaats te creëren, want plaats creëren is een bevoegdheid van de inrichtende macht, in dit geval het Franstalige gemeentebestuur van Kraainem. Heeft deze Nederlandstalige gemeenteschool op basis van de leerlingenaantallen recht op extra lestijden? Indien ja, op hoeveel concreet? Indien het schooltje effectief recht heeft op extra lestijden, waarom wil het gemeentebestuur dan geen gebruik maken van de beschikbare lege containers? Hebt u daarover al overleg gepleegd? Voorziet u eventueel in alternatieven om dit plaatsgebrek aan te pakken? Hebt u weet van andere gelijkaardige problemen in scholen in de Vlaamse faciliteitengemeenten? Indien ja, waar en welke concreet?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: De vraag over het capaciteitsprobleem in de gemeenteschool van Kraainem werd eigenlijk al schriftelijk gesteld door de heer Van Hauthem. Wij hebben daar ook een antwoord op ontvangen. Dat stelde dat, op basis van de gehanteerde criteria en de beschikbare gegevens, Kraainem in 2010 niet werd gedetecteerd als een gemeente met een potentieel capaciteitsprobleem. Dat wil niet zeggen dat er in de feiten toch geen probleem is. In elk geval werd het ons gemeld door de Vlaamse oppositie en ik denk dat die in Kraainem geen spoken ziet.

Die school moet in een specifieke context opereren, namelijk in een faciliteitengemeente, met als inrichtende macht een Franstalig bestuur en dito schepen van Onderwijs. Het is misschien toch wel zo dat er sprake is van onwil in dezen: als er een capaciteitsprobleem is, het weigeren van die containers die beschikbaar komen van het kinderdagverblijf. Er zou ook sprake zijn van een soort selectieprocedure van leerlingen op basis van afstand. Men zou de leerlingen die van buiten Kraainem wonen, naar analogie met wat verplicht is voor de Franstalige scholen, de toegang tot de school weigeren. Als dat waar is, is dat in elk geval manifest onwettelijk.

Minister, u hebt op de vraag van de heer Van Hauthem in algemene termen geantwoord en de regelgeving weergegeven, zonder ten gronde in te gaan op deze casus. Mijn vraag is gewoon: hebt u thans meer gegevens wat dat specifieke geval betreft?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De stedelijke gebieden waar er een hertelling in het gewoon lager onderwijs kan plaatsvinden, zijn afgebakend op basis van twee voorwaarden. Ten eerste moeten ze gelegen zijn in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of in een arrondissement van het Vlaamse Gewest met een substantiële aangroei van het aantal inwoners zoals berekend door de federale instantie die bevoegd is voor de coördinatie van de openbare statistiek. Met ‘substantieel’ wordt bedoeld een minimum van 4000 inwoners.

Ten tweede moet voor het schooljaar de totale aangroei van het aantal regelmatig ingeschreven leerlingen in het basisonderwijs op het grondgebied van deze gemeenten op de eerste schooldag van februari van het kalenderjaar X minstens 240 leerlingen bedragen ten opzichte van de eerste schooldag van februari van het kalenderjaar X-5. Het getal van 240 leerlingenstijging is gekozen omdat dat overeenkomt met een gemiddelde school met één instapklas, drie kleuterklassen en zes klassen lager onderwijs van elk 24 leerlingen.

Aan het eerste criterium voldoet Kraainem, aan het tweede, met een stijging van 122 leerlingen in de periode 1 februari 2006 - 1 februari 2011, niet. Een hertelling in het lager onderwijs is volgens de huidige reglementering niet mogelijk in Kraainem. De Nederlandstalige gemeenteschool van Kraainem heeft met andere woorden geen recht op lestijden door bijkomende capaciteit.

Het antwoord op de derde vraag heb ik al gegeven in het antwoord op de schriftelijke vraag nummer 553 van de heer Van Hauthem over het capaciteitsprobleem in het Nederlandstalig lager onderwijs te Kraainem. Het antwoord kent u wellicht en moet ik dus niet herhalen.

Het maakt geen onderdeel uit van de centrale capaciteitsaanpak, maar bijvoorbeeld de recente aanpak in Anderlecht kan als inspiratie voor Kraainem dienen. Daar heeft de bezorgdheid voor de voortdurende groei van de schoolbevolking en het stijgende tekort aan lokalen en aangepaste schoolinfrastructuur in februari 2008 geleid tot een herstructureringsplan dat door de gemeenteraad werd goedgekeurd. Daarbij was een van de uitgangspunten dat het samenleven van twee gemeenschappen binnen dezelfde gemeente een troef is om de wederzijdse verstandhouding tussen de taalgemeenschappen te bevorderen en bij het aanleren van de tweede taal.

Wij hebben aan Ronse gevraagd om sleuteldata in te zamelen. Daaruit bleek een sterke demografische stijging, die zich eveneens vertaalde in de leerlingenevolutie, maar niet echt in een stijging van het aantal weigeringen. Men beschikte niet over data met betrekking tot de beschikbare capaciteit en het aantal vrije plaatsen. We hebben de burgemeester geadviseerd om de dataset te vervolledigen en waakzaam te blijven.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Minister, dank u voor de bijkomende toelichting. De vraag was reeds schriftelijk gesteld, maar we kunnen na één maand les toch iets beter evalueren wat de situatie is.

Ik meen begrepen te hebben dat vooral aan het tweede criterium niet wordt voldaan. Dat is jammer. U weet dat we in het faciliteitenonderwijs en bij uitbreiding in het hele Nederlandstalige onderwijs in de Rand problemen hebben en dat extra verzorgen. We begrijpen dat u niet zomaar de regels kunt wijzigen, maar we zouden toch graag hebben dat kan worden ingegrepen in de dagelijkse situatie in het leer- en lescomfort van de kinderen. Ik denk dat ik in deze commissie niet moet komen verdedigen dat dit leer- en lescomfort uiteraard verdedigbaar is en bijna moet worden afgedwongen. In die context wilde ik graag weten welke mogelijkheden er nog zijn. Zeker als je ziet dat de alternatieven voor de hand liggen en op een heel simpele wijze kunnen worden gerealiseerd, zou het bijna onrechtvaardig zijn dat dat om politieke redenen niet wordt uitgevoerd.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Regels zijn natuurlijk regels. We kunnen alleen maar samen met de minister concluderen dat er voorlopig geen extra lestijden zullen bijkomen. Ik wil er samen met mijn collega op aandringen om deze zaak in het oog te houden. Het zal niet de inrichtende macht zijn die een signaal zal geven dat er problemen zijn.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb de bijkomende vragen genoteerd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de zwartescholenvlucht - 2874 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, ik heb een artikel bij me uit De Morgen van 30 augustus 2011, op het einde van de vakantie dus. Ik wil eruit citeren: “Witte scholen worden witter en zwarte zwarter. Het was Mieke Van Hecke, het hoofd van het katholiek onderwijs, die begin dit jaar aan de alarmbel trok. Die evolutie illustreerde volgens haar het failliet van het gelijkekansenbeleid in ons onderwijs. Ook topvrouw Raymona Verdyck van het gemeenschapsonderwijs erkende dat het beleid had gefaald.” Het zijn twee vooraanstaande personen die toch wel zeer straffe uitspraken hebben gedaan.

We zien dat niet alleen de kinderen van autochtone Vlaamse gezinnen de scholen met een hoog percentage allochtone leerlingen ontvluchten. Hetzelfde verschijnsel zou zich nu ook voordoen bij kinderen van de groeiende allochtone middenklasse. Gegoede allochtone ouders willen steeds minder dat hun kroost in zwarte klassen moet schoollopen. De schoolbanken delen met Oost-Europese kinderen of Roma wordt al helemaal beschouwd als een hypotheek op een bloeiende toekomst of een klim op de maatschappelijke ladder.

Volgens onderwijsdeskundige Paul Mahieu is de ‘zwarte’ scholenvlucht eerder een psychologische zaak. Oorzaak is de perceptie dat concentratiescholen de onderwijskansen van de sterkere leerlingen hypothekeren. Mahieu spreekt van een vluchtmechanisme dat in werking treedt wanneer een klas te veel allochtone kinderen telt. Bij autochtone ouders bestaat een tolerantiedrempel van 30 procent gekleurde kinderen, bij allochtonen ligt die drempel op 50 procent. Wanneer die drempel overschreden wordt, sturen ouders hun kind naar een ‘wittere’ school.

Ik vind het positief dat allochtone ouders bewust kiezen voor de school waarvan ze vinden dat hun kind er de beste ontwikkelingskansen heeft. Maar die keuze mag niet gebaseerd zijn op het aantal allochtone kinderen in de klas. De onderwijskwaliteit in concentratiescholen is niet systematisch slechter dan in witte scholen. Eerder onderzoek wees uit dat sommige

concentratiescholen het zelfs beter deden dan gemengde scholen. Niet zozeer de samenstelling van de school, wel de sociaal-economische achtergrond van de kinderen speelt een grote rol. Wie ouders heeft met een vrij beroep of kaderfunctie, scoort een stuk beter dan kinderen van arbeiders of werklozen. Die laatsten dreigen wel het kind van de rekening te worden. Jongeren uit betere sociaal-economische milieus blijven doorgaans goed presteren. Leerlingen uit zwakkere milieus ondergaan echter wel de negatieve effecten van het schoolprofiel.

Als ouders hun kinderen weghalen uit concentratiescholen omdat ze menen dat sterkere leerlingen er niet de passende aandacht krijgen, dan moet dit ernstig genomen worden. Naast diversiteit in de herkomst, is ook een gezonde sociaal-economische mix nodig in scholen, tenzij we het idee van het onderwijs als motor van sociale mobiliteit opgeven.

Minister, beschikt u over onderzoek dat de vlucht van allochtone leerlingen uit concentratiescholen bevestigt? Waar doet het probleem zich voor? Hebt u meer informatie over het profiel van de allochtone ouders die hun kinderen bewust inschrijven in scholen met een laag percentage allochtone kinderen? Bent u het eens met de stelling dat de aandacht voor de zwakkere leerlingen in concentratiescholen ten koste gaat van de sterkere leerlingen? Of is het eerder een psychologische zaak, zoals Paul Mahieu beweert? Welke beleidsmaatregelen gaat u koppelen aan de vlucht van allochtonen of zelfs autochtonen uit concentratiescholen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, de vraag van mevrouw Pehlivan verwijst naar uitspraken van professor Paul Mahieu. We kijken uit naar de resultaten van zijn onderzoek want die zijn nog niet verschenen. In afwachting daarvan kunnen we alleen maar afgaan op wat hij zegt.

We hebben op dit moment dus niet echt informatie over het profiel van allochtone ouders die hun kinderen bewust inschrijven in scholen met een laag percentage allochtone kinderen, maar ik denk dat iedereen er wel verhalen over heeft gehoord. Het zal dus zeker voorkomen. Sommigen spreken dan over het toppunt van integratie, maar het is dan een rare vorm van integratie.

Ik ben het niet eens met de stelling dat de aandacht voor zwakkere leerlingen in concentratiescholen per definitie ten koste gaat van de sterkere leerlingen. Dat kan, maar dat hoeft niet. Alles hangt af van hoe men met deze verschillen omgaat. Scholen met een sterk GOK-beleid moeten juist in staat zijn om optimale leerkansen te creëren voor zwakke en sterke leerlingen.

Welke beleidsreacties koppelen we hieraan? Een eerste beleidsreactie is het voorstel van decreet betreffende het inschrijvingsrecht, wat een duidelijke stap is, evenals de experimenten in Gent, Antwerpen en Brussel waarover we het al eerder hebben gehad.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Minister, dat was kort en bondig.

Het is belangrijk dat we het onderzoek van professor Mahieu afwachten. Ik weet niet of het GOK-beleid en de drie projecten voldoende zijn als beleidsreacties om iets aan de realiteit of de perceptie te doen. Ik denk dat we het veel dieper moeten onderzoeken. Ik blijf er toch voorstander van om een aantal beleidsmaatregelen te nemen, misschien na de evaluatie van het GOK-decreet, om tot een school te komen waar de afkomst van jongeren geen enkele rol speelt en waar er een gezonde mix is van etnische en sociale afkomst. Ik denk dat we daar in de toekomst alles op moeten inzetten. Het hangt natuurlijk niet alleen van u af, ook de onderwijsnetten hebben daarin een zeer grote rol te vervullen. In plaats van erover te klagen, kunnen ze initiatieven nemen. We moeten van hieruit een duidelijk signaal geven.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik hoorde uit uw antwoord dat u veel verwacht van het inschrijvingsbeleid. Het zou een eerste stap zijn…

Minister Pascal Smet: Ik heb niet gezegd "eerste". U bent een meester in het verdraaien van woorden. Ik heb gezegd "een eerste beleidsantwoord".

Mevrouw Irina De Knop: Ik heb dat van u geleerd.

Minister Pascal Smet: U hebt dat niet van mij geleerd, want ik doe dat niet.

Mevrouw Irina De Knop: Ik kijk er met u naar uit, maar ik herhaal de kritiek die ik toen heb gegeven: het feit dat we niet veralgemeend overgaan tot een dubbele contingentering, maakt dat u geen eerste stap zet in die richting. Ik denk nog altijd dat een dubbele contingentering wel degelijk zou kunnen helpen om een sociale mix te realiseren.

Minister, misschien moet ik u de volgende vraag stellen: wenst u in onze scholen een sociale mix te realiseren?

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, ik denk dat op die vraag bijna het hele parlement een antwoord heeft gegeven in de plenaire vergadering. Weet u dat nog? Het is nog niet zo geleden. We hebben heel duidelijk met z'n allen gezegd dat de scholen een weerspiegeling van de samenleving moeten zijn, dat een school met een sociale mix de doelstelling is, maar dat vanwege de realiteit in de bepaalde steden, er concentratiescholen zullen zijn. We moeten dus een aangepast antwoord geven, vandaar dat er een nieuw beleidsantwoord is, namelijk de experimenten in Antwerpen, Gent en Brussel die we nu aan het voorbereiden zijn. Uiteraard willen we gemengde scholen, maar we zijn realistisch genoeg om te beseffen dat in stedelijke omgevingen, zeker in het basisonderwijs, er concentratiescholen zullen zijn vanwege de woonsituatie van die mensen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■